

genskabt det private Byggeinitiativ“ — altsaa ikke blot genskabt det, men endog „i betydelig Grad“ genskabt det. Jeg ved ikke, hvorfra Venstre henter denne sin Paa-stand, for af den Betænkning, som det af Indenrigsministeren nedsatte Boligudvalg har offentliggjort, og som findes i det af Regeringen oprindelig fremsatte Forslag, fremgaar det, at af samtlige Byer, som har svaret, har kun 6: Svendborg, Thisted, Skanderborg, Løgstør, Herning og Varde, udtalt sig om Virkningen med Hensyn til det private Boligbyggeri af Restriktionernes Ophør, og af disse 6 Byer siger kun 2, nemlig Svendborg og Skanderborg, at der er mærket nogen som helst Genskabning af det private Byggeinitiativ. Svendborg siger, at der er bygget i forøget Grad, Skanderborg, at der er bygget i omfattende Grad. De andre 4 Byer derimod udtaler sig med meget stærkt Forbehold. Thisted „skønner“, at Restriktionernes Ophør har medført forøget Byggeri — altsaa kun „skønner“. Herning „mener“, at Boligbyggeriet er i Fremgang. Løgstør „tror“ at have bemærket noget Liv i Byggeriet, medens endelig Varde erklærer, at der ikke er planlagt Nybyggeri af Betydning. Det er, hvad der findes af Besvarelser fra Købstæderne paa dette Spørgsmaal. Alle de andre Købstæder bevarer en haardnakket Tavshed om denne Sag. Der skal saa, synes jeg, som det populært hedder, „et stærkt Bryst“ til for at paa-staa, som Venstre gør det, at den gradvise Afvikling af Restriktionerne i betydelig Grad har genskabt det private Byggeinitiativ. Nej, det stik modsatte turde være Tilfældet. Byggeriet har aldeles ikke taget Fart, fordi Ejere er kommet ind under frie Forhold, fordi de nu igen har faaet Dispositionsret over deres Ejendomme. Og det er saamænd forklarligt nok, at Byggeriet ikke af den Grund har taget Fart, for Vanskeligheden ligger jo et helt andet Sted. Vanskeligheden ligger deri, at det er meget, meget for dyrt at bygge under de nuværende Forhold og meget, meget for risikabelt, fordi man ikke tør regne med, at det nuværende Prisniveau vil holde sig, før eller senere maa det jo falde.

Jeg kan virkelig kun beklage, at Resultatet af de førte Forhandlinger er blevet saa magert, saa meget mere som det efter min Mening er af den fundamentaleste Betydning for Samfundet, at der skabes et betrygende Retsforhold mellem Ejere og Lejer. Jeg ser blandt Bemærkningerne fra de forskellige Byer en Bemærkning fra Haderslev Byraad — saa vidt jeg har kunnet se, er det det eneste Byraad, der har talt om dette —

og Haderslev Byraad har fuldstændig Ret, naar det siger, at det er til Fordel for saavel Ejere som Lejer, at Huslejeloven forbliver gældende. En Huslejelovgivning er saa sandt til Fordel baade for Ejere og Lejer; i Øjeblikket, da der er Bolignød, er Ejerne ovenpaa, men den Dag kan komme, da Lejerne er ovenpaa, da Forholdene har medført, at det private Initiativ virkelig er genskabt i betydelig Grad, og kommer den Tid — og hvem tør spaa noget om Fremtiden i saa Henseende —, er det Ejerne, der har Brug for Statens Indgriben, og saa gælder det virkelig for Ejerne om, at de ikke ved en stejl Afvisning, saaledes som vi ser det nu, har forspildt den Sympati hos Offentligheden, som i saa Fald er nødvendig for dem. Megen Sympati kan Husejerne jo ikke smigre sig med at have for Tiden; at de maa savne den, skyldes ikke blot den Stilling, de indtager i Øjeblikket, nej, Aarsagerne ligger noget længere tilbage. Jeg har en eneste Gang i mit Liv overværet et Grundejerlandsmøde, og da jeg gik derfra, bad jeg næsten til Vorherre, at det maatte blive baade første og sidste Gang. Aldrig i mit Liv har jeg overværet en Forhandling, hvor det selvske i den Grad sad i Højsædet. Naar jeg lige undtager afdøde Folketingsmand Peter Sabroe, der var til Stede som Grundejer, mindes jeg fra hele denne Forhandling ikke en eneste, bogstavelig talt ikke en eneste, som havde Øje for den samfundsmæssige Side af Sagen, og gennemlæser man den Lejekontrakt, som de danske Grundejerforeninger har autoriseret som deres, en Normalkontrakt, en Kontrakt, som Grundejerne altsaa finder er, som den skal og bør være, en Mønsterkontrakt, saa vil man finde, at der i den kun er Tale om Forpligtelser for Lejeren. Ejeren har derimod ingen som helst Forpligtelse overfor Lejeren. Jo, om Forladelse, dog een.

Jeg har her for mig et af disse Dokumenter, og med den højtærede Formands Tilladelse skal jeg oplæse nogle enkelte Punkter. Der staar: „Saa fremt Ejeren ikke er i Stand til paa Dagen ved Lejemaalets Begyndelse at aflevere Lejligheden, fordi en tidligere Lejer ikke rettidig er bortflyttet, eller Ejeren af lignende Grund ikke kan aflevere Lejligheden i færdig Stand ved Indflytningen, kan Lejeren ikke af disse Grunde fragaa Lejemaalet eller fordrø nogen af Kontraktens Bestemmelser sat ud af Kraft, lige saa lidt som han i den Anledning kan fordrø Erstatning hos Ejeren.“ Og saa kommer det: „Dog paahviler det selvfølgelig Ejeren snarest muligt at bringe Lejligheden i brugbar Stand og aflevere